

Духовна музика.

Урок 13 в 6 класі
Савченко Тетяна
Терентіївна

Фрески Софії Київської
із зображенням скомо-
рохів та музикантів

Костел — релігійна споруда християн-католиків, церква, римокатолицький храм.

У більшості таких храмів під час служби грає орган.

Орган — музичний інструмент групи клавішно-духових інструментів. Більшість органів розташована в костелах, концертних залах, музичних навчальних закладах (академіях, консерваторіях, училищах).

Основним типом органа є трубний орган, що видобуває звуки за допомогою повітря, спрямованого в труби різного діаметра та довжини, виготовлені з металу або деревини. У розпорядженні органіста є один або декілька мануалів (клавіатур для рук) та педаль (клавіатура для ніг).

Наприкінці ХХ сторіччя поширеними стали електронні органи, що мають принцип синтезу звуку або цифрового відтворення. Провідні світові фірми з виробництва трубних органів створюють лише

ексклюзивні інструменти, розраховані на те приміщення, де орган буде встановлено. При виробництві електронних органів розміри приміщення не мають значення.

Трубні органи можна поділити на чотири різновиди: концертні, навчальні, церковні, театральні та кінематографічні. Електронні органи

Меса (італ. *messa*, від лат. *mitto* — відпускаю, посилаю) — вокальний або вокально-інструментальний жанр духовної музики, що має циклічну будову.

Хорал (від лат. *cantus choralis*) — церковний гімн; урочистий музичний твір на слова символічного змісту.

Виконують здебільшого як гімн церкви й на честь проголошених нею святих.

Орган був улюбленим інструментом одного з найвизначніших

композиторів світу Й.С. Баха. Він написав багато творів для органа:

прелюдії та фуги, духовні кантати, меси, «Різдвяну» й «Великодню»

ораторії, численні хорали, мотети та ін.

Меса — вокальний або вокально-інструментальний жанр духовної музики, що має циклічну будову.

Спочатку меси призначалися для виконання у костелах під час

богослужінь, що традиційно називаються месами. До X століття

меси виконувалися одноголосно (григоріанський спів), пізніше —

багатоголосно. Із XVII століття у церквах латинського обряду почали

використовувати інструментальний супровід. У православних, а

також греко-католицьких церквах зберігається виконання мес хором

а *capella*, проте традиційно ці твори називаються літургіями.

Складною виявилася доля композитора та його спадщини. Баха за життя добре знали, проте після смерті його ім'я та музику почали забувати. Справжній інтерес до творчості композитора виник лише в 1820-ті роки. А розпочався він 11 травня 1829 року в Берліні з виконання «Страстей за Матвієм», організованого Феліксом Мендельсоном-Бартольдівим. Саме завдяки Феліксу музика Баха зазвучала знову майже через 80 років після смерті композитора.

Меса сі-мінор (Висока меса) — музичний твір Й.С. Баха для солістів, хору, оркестру й органа, створений на латинський текст католицької літургії. Окремі фрагменти були написані ще 1733 року, проте твір композитор завершив аж наприкінці 1738-го. В остаточній редакції, котра ніколи не виконувалася за життя Баха,

«Страсті за Матвієм» — музичний твір Й.С. Баха для солістів, двох хорів і двох оркестрів, створений у 1727—1729 роках. «Страсті...», або як їх іще називають «Пасіони за Матвієм», є одним із наймасштабніших вокальних творів композитора і складається з 78 музичних номерів, зокрема речитативів (включаючи читання Євангелія наспівне), арій, хоралів і хорів. Загальна тривалість звучання — близько трьох годин. Твір, призначений для виконання у лютеранському богослужінні, в наш час переважно звучить на концертах. Завдяки драматизованому сюжету і конкретним дійовим особам, в'ч тяжіє до опери більше, ніж інші хорові твори Баха. Музика «Страстей за Матвієм» належить до вершин творчості композитора.

Виконуємо пісню. «Дружать музика і діти» (слова М. Пляцковського, музика Ю. Чичкова).

Знайомство з піснею та її змістом, розучування мелодії першого куплету та приспіву. Виконання першого куплету, приспіву під акомпанемент інструмента.

Виконання творчого завдання до виконання пісні.

Спробуйте заспівати пісню разом зі своїми друзями. Об'єднайтеся у декілька гуртів та придумайте назву для кожного з них. Виконайте по черзі по одному куплету пісні під фонограму.

Виконання творчого завдання до виконання пісні.

Спробуйте заспівати пісню разом зі своїми друзями. Об'єднайтеся у декілька гуртів та придумайте назву для кожного з них.

Виконайте

по черзі по одному куплету пісні під фонограму.

Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

- Про які музичні жанри йшлося на уроці?
- Розкажіть про особливості меси та хоралу.
- Що вам відомо про музичний інструмент орган?
- Про якого композитора ми говорили на сьогоднішньому уроці? Що ви знаєте про його творчість?
- Розкажіть про свої враження від уроку.

Домашнє завдання.

Послухайте музику, яка найчастіше лунає у вас вдома з теле- та

радіоефіру. Визначте жанри прослуханих творів.

Складіть кросворд за назвами музичних жанрів, які ми вивчали на уроці.

